

Yttrande över promemorian Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Södertörns högskola har lämnats möjlighet att svara på remiss av promemorian *Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare* (Regeringskansliets dnr U2021/03373).

Södertörns högskola lämnar i bifogat yttrande sina synpunkter på promemorian.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Gustav Amberg efter föredragning av akademisk ledare för Lärarutbildningen Anders J. Persson och handläggare Carl Thörner.

Gustav Amberg

Rektor, Södertörns högskola

Huddinge 2021-10-26

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Södertörns högskola har fått möjligheten att svara på remiss av promemorian *Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare* (U2021/03373). Södertörns högskola anför följande:

Sammanfattning och allmänna synpunkter

Södertörns högskola ställer sig positiv till införandet av ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Löpande kompetensutveckling och fortbildning är centrala komponenter i en skola som baseras på vetenskaplig grund och en samlad nationell strategi för att stärka professionsutvecklingen i skolväsendet är ett välkommet initiativ. Vidare ställer sig Södertörns högskola positiv till promemorians förslag om att koppla det nationella professionsprogrammets meriteringsnivåer till karriärstegsreformen.

Södertörns högskolas inställning till promemorian är i vissa stycken kritisk. Förslagen gällande professionsprogrammets innehåll är vagt formulerade och promemorian lämnar många frågor gällande programmets styrning obesvarade. Vidare är högskolesektorns roll relativt osynlig i promemorians förslag och exemplifieringar, trots att sektorn torde vara av vital betydelse för den utbildning och forskning som förväntas äga rum inom programmets ram.

Södertörns högskola vill i enlighet med nedanstående punkter anföra några särskilt kritiska synpunkter avseende styrning, utformning och implementering av ett nationellt professionsprogram.

Södertörns högskola noterar att det förslag som anförs i promemorian inte länkar samman det nationella professionsprogrammet med den regionala nivån. Detta riskerar att leda mot ett centraliserat professionsprogram som saknar en organisatorisk grund för kontinuerlig kunskapsinhämtning avseende regionala och lokala behov och förutsättningar. En sådan utveckling vore problematisk utifrån såväl möjligheten att utskilja relevant kompetensutvecklingsbehov som av legitimitetsskäl. Vidare vill Södertörns högskola framhålla att professionsprogrammet kommer att kräva ett omfattande koordineringsarbete för lärosätena på ett antal nivåer som mycket knapphändigt berörs i promemorian. Högskolan vill anföra att professionsprogrammet kräver en styrning på regional nivå, som

reglerar relationen mellan lärosäten, huvudmän och Skolverket i implementering och genomförande av professionsprogrammets innehåll.

Södertörns högskola vill framhålla betydelsen av att det nationella professionsprogrammet etableras som en integrerad del av befintliga strukturer för kompetens- och professionsutveckling inom skolväsendet och inte som en parallell verksamhet. I sammanhanget är det av särskild vikt att lyfta risken för att lokala kompetensutvecklingsbehov som inte kan kopplas till det nationella professionsprogrammet väljs bort till förmån för en vilja att meritera sig inom ramen för detsamma. Mot denna bakgrund vill Södertörns högskola påtala betydelsen av programmets koppling till befintliga verksamheter och initiativ som exempelvis praktisknära forskning (ULF-projektet), verksamhet som bedrivs inom ramen för regionala utvecklingscentra (RUC), övningsskolor, Lärarlyftet samt kvalitetssystemen på huvudmannanivå. Etablerade strukturer av nämnda slag bör beaktas och integreras i utformandet av ett nationellt professionsprogram. Högskolan noterar att rektorers, lärares och förskollärares kompetens- och professionsutveckling kopplade till dessa strukturer inte närmare behandlas i promemorian. Särskilt anmärkningsvärt är att förslaget om ett nationellt professionsprogram inte integrerar den pågående försöksverksamheten inom ULF, vilken involverar 25 av landets lärosäten. Försöksverksamheten berör i allra högsta grad lärares professionsutveckling på vetenskaplig grund. Dessutom finns en lokal förankring i professionsutvecklingsprocesser som är kopplade till ULF och genom de så kallade ULF-noderna finns också en koppling till den regionala nivån. Den nivå bedöms, som påpekats ovan, väsentlig för professionsprogrammet implementering.

Promemorian lämnar flera centrala frågor kring professionsprogrammets utformning obesvarade och därmed kvar att utreda och besvara. Det öppna förhållningssättet har en fördel såtillvida att det medger ett flexibelt och utvärderande synsätt i förhållande till implementeringen av programmet. Det leder emellertid också till ovisshet i flera centrala frågor gällande programmets utformning och promemorian svarar i den meningen inte upp mot förhoppningar om ett klagörande av en långsiktigt hållbar strategi för etableringen av ett nationellt professionsprogram.

Av promemorians avsaknad av mera preciserade beskrivningar följer ett mycket omfattande arbete för det råd för professioner i skolväsendet som i enlighet med promemorian ges ett långtgående ansvar för professionsprogrammets utformning och implementering. Rådet föreslås inrättas som en del av Skolverkets verksamhet och vara rådgivande till myndigheten i frågor som berör programmet. Som en tydlig markering av professionernas ställning i sammanhanget framhåller promemorian att rådets ledamöter till en majoritet ska utgöras av företrädare för professionerna och rådets ordförandeskap ska innehållas av en av professionernas företrädare. Södertörns högskola ser professionernas inflytande som en central förutsättning för professionsprogrammets tillkomst och legitimitet. Samtidigt konstaterar högskolan att många väsentliga frågor som professionsprogrammet aktualiserar i mycket hög grad måste samordnas med lärosätena och det akademiska systemet. Högskolan noterar att promemorian lämnar åt Skolverket att föreslå en struktur för samverkan med lärosätena. I övrigt berörs frågan knapphändigt och Södertörns högskola vill

på den grunden uttrycka att lärosätenas möjlighet att bidra till och ta ansvar för professionsprogrammets utformning behöver tydliggöras.

Södertörns högskola vill särskilt betona vikten av att lärosätena ges betydande möjligheter att ta ansvar för utformningen och genomförandet av den kompetensutveckling som genomförs inom ramen för det nationella professionsprogrammet. I promemorian uttrycks att lärosätena troligen kommer att vara utförare av flera av de aktuella kompetensutvecklingsinsatserna och detta framstår som en vag formulering i förhållande till såväl lärosätenas samlade kompetens som till lagstiftade ambitioner om en skola på vetenskaplig grund. Utifrån högskolans synvinkel har lärosätenas djupare involvering möjlighet att tjäna ett dubbelt syfte genom att både fungera som stärkande i förhållande till den vetenskapligt grundade professionsutvecklingen inom skolväsendet och till lärarutbildningens kvalitetsutveckling.

En annan aspekt av professionsprogrammet som Södertörns högskola särskilt vill framhålla är dess koppling till den akademiska examensstrukturen. Den nationella strukturen för kompetensutveckling länkar i enlighet med promemorian till befintlig examensstruktur genom att den föreslås inbegripa forskarexamen och ett fördjupande kursutbud som med tiden ska kunna leda till att en rektor, lärare eller forskollärare når en masterexamen. Enligt Södertörns högskola behöver professionsprogrammets koppling till den akademiska examensstrukturen emellertid tydliggöras. Detta inte minst med tanke på att den högsta meriteringsnivån, särskilt meriterad lärare enligt promemorians förslag, kräver en forskarutbildning. Vägarna till behörighetsgivande utbildning respektive forskarutbildning behöver analyseras på ett grundligare sätt än vad som görs i promemorian. Utbudet av sådan utbildning inom ramen för professionsprogrammet är även kopplat till styrnings- och resursfrågor. Södertörns högskola noterar att promemorian inte behandlar dessa frågor men vill samtidigt avfärda eventuella tankar om att styrnings- och resursfrågor kopplat till forskar- respektive forskningsförberedande utbildning ska hänskjutas till det föreslagna rådet för professioner i skolväsendet. Södertörns högskolas bedömning är att denna fråga, som är vital för det föreslagna professionsprogrammets högsta meriteringsnivå, behöver utredas ytterligare.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign